

Bij Van der Knaap Vioolbouw in Baarn, dat het 30-jarig bestaan viert, stap je terug in de tijd. Het plaatsen van een nieuwe hals op een contrabas of het beharen van strijkstokken, alles gebeurt er nog op ambachtelijke wijze. „Bij ons gaan klanten vrolijk de deur uit.”

Vakman met gevoelige snaar

Wichard Maassen

Als of hij opnieuw zijn meesterproef moest afleggen. Hij droomde ervan. Zo'n tweehonderd jaar oude contrabas, van Franse origine in dit geval, is voor hem wat een patiënt voor een arts is: een levend wezen, voor het herstel waarvan hij zich met heel zijn hebben en houden inzet. De hals, ooit al eens gerepareerd, stond er scheef op en kon elk ogenblik afbreken. Gelukkig had hij van een 'tjick' nog de hals bewaard. Maar dan begint het. Is het boren van nieuwe gaten voor de sleutels al een heidens karwei, het plaatsen van de hals op de kast is pas echt een huzarenstukje. Want als de toets waarover de snaren zijn gespannen niet in de juiste lijn van boven naar beneden loopt, wordt het instrument onbespeelbaar. De haren mogen niet meer dan tien millimeter van de toets af staan.

Net als mijn vader, die koekenbakker was, ben ik een ambachtsman

— Sanskaro van der Knaap

Om dat voor elkaar te krijgen, gebruikt hij een keukentrap, zodat ie van bovenaf de halshoek kan controleren.

Na twee dagen van opgeroepen concentratie was de restauratie gereed en had de klant, een conservatoriumstudente, weer een bruikbare bas tot haar beschikking.

Traditie

De 70-jarige Sanskaro van der Knaap is in de tijd verdwaald. Zijn werkplaats aan de Beukenlaan in Baarn ademt een en al barok; van de instrumenten langs de muren tot aan de beenderlijm waarmee hij onderdelen bevestigt (met moderne houtlijm zou je bij een reconstructie schade aanrichten) en het Mongoolse paardenhaar dat wordt gebruikt voor de snaren.

Hij staat in een traditie, die zich in de 18de eeuw vanuit de Italië en Duitsland verspreidde over Europa. Wie kent niet de Stradivarius?

Van der Knaap Vioolbouw bestaat 30 jaar, ter gelegenheid waarvan door de Baarnse fotograaf Gerard Wagmakers een

fraai fotoboek is samengesteld. De naam van het bedrijf dekt overigens slechts ten dele de lading. Het begon weliswaar met de bouw van violen, maar tegen de tsunami uit China, waarvan dan 'containers vol instrumenten' werden verscheept, was op een gegeven moment niet meer op te boksen.

Restauratie, verhuur en verkoop van violen, cello's en contrabassen vormen tegenwoordig de hoofdzaak, naast het voltooien van halfafgemakte klankkasten van zacht vuren, dat zorgt voor een goede akoestiek, en sterk esdoornhout, dat op het instrument uitgeoefende krachten kan opvangen.

Er gaat niets de deur uit, dat niet eerst op Sanskaro's werktafel heeft gelegen. Ondanks zijn gevorderde leeftijd, maakt hij nog altijd weken van circa 30 uur – en soms meer, wanneer zich zo'n klus aandient als de vervanging van een hals.

Amateurs

De klant die komt vooral van docenten van muziekscholen en leerlingen. „In theorie kun je tien tot twaalf violen per jaar bouwen. Het probleem is: je moet ze ook zien te verkopen. Een handgemaakte viool kost 6000 à 8000 euro. Beroepsmusici gaan van oudsher naar gerenommeerde bedrijven, waar het vak van vader op zoon is doorgegeven. Daar kom je niet zomaar tussen.

Maar bij ons gaan amateurs vrolijk de deur uit. Ik noem dit een 'fietswinkel voor strikinstrumenten'." Sanskaro, die samenwerkt met levensgezelin Welmoed Huijgen (58), is een ingetogen man met zachte trekken en dito stem. Gevoelig ook. Al decennia

Ik noem dit een 'fietswinkel' voor strikinstrumenten

— Sanskaro van der Knaap (70)

▲ Sanskaro van der Knaap in opgeroepen concentratie bezig. FOTO GERARD WAGMAKERS

▲ Bij Sanskaro van der Knaap komen stevast de zakdoekjes tevoorschijn als hij met zijn broer operavorstellingen bezoekt. FOTO'S GERARD WAGMAKERS

bezoekt hij met zijn broer operavorstellingen en telkens weer komen de zakdoekjes tevoorschijn. Idem als hij thuis 'modie' muziek draait.

In het ouderlijk huis werd veel gemusiceerd. Sanskaro speelde cello, maar dat lukt niet meer. Ter illustra-

tie houdt hij zijn handen op. Beide pinken zijn kromgegroeid, het gevolg van een erfelijke aandoening aan de pezen.

Het hindert hem niet bij zijn werk, dat hij vergelijkt met dat van Van der Knaap senior. „Die was koekenbak-

ker. Net als hij ben ik een ambachtsman.”

Daar werd hij pas op latere leeftijd. Sanskaro liep vast als maatschappelijk werker. Hij werd letterlijk ziek van zijn werk, kreeg de kans zich om te scholen, vond een 'kookboek' voor

violbouw en wist 'dit kan ik'. „Je volgt het recept en je kunt de taart bakken.” Nu was Sanskaro geen onbespeeld instrument. In het verleden had hij al wel aan houtbewerking gedaan. Kort en goed: hij bouwde zijn eerste viool,

▲ In het atelier liggen strijkstokken in alle soorten en maten. Van der Knaaps partner, Welmoed Huijgen, speelt viool. „Dat moet gewoon als je dit werk doet.”

violbouw en wist 'dit kan ik'. „Je volgt het recept en je kunt de taart bakken.”

Nu was Sanskaro geen onbespeeld instrument. In het verleden had hij al wel aan houtbewerking gedaan. Kort en goed: hij bouwde zijn eerste viool,

die, vond hijzelf, best wel goed klonk. Vervolgens schreef hij zich in bij een school voor muziekinstrumentenbouw in Antwerpen en sloeg als een gek aan het bouwen. Na enkele stages, onder meer in Duitsland, begon hij op zijn logeerkamer met Van der Knaap Vioolbouw.

'Stapelgek'

In de periode dat Sanskaro zich omschoorde, leerde hij Welmoed kennen. Geïntreerd door de bezigheden van haar partner, ontwikkelde ze zich van 'krullenveger', die de telefoon aannam en de boekhouding deed, tot volwaardig assistent-restaurateur. (En speelt ze inmiddels tien jaar viool, 'dat moet gewoon als je dit werk doet'). Welmoed verticht wat ze zelf 'kleine klusjes' noemt, zoals het beharen van strijkstokken of het passen maken van stemleutels en kammen.

Het moeilijkst is misschien wel het plaatsen van de stapel, een stukje vurenhout in de klankkast dat de trillingen overbrengt en dat wel de ziel van het instrument wordt genoemd. „Het komt heel nauw. Een stapel is maar een klein stukje, dat je niet één, twee, drie op z'n plek hebt. Je kunt daar stapelgek van worden.”

Dus daar komt dat woord vandaan!